

הַחֲתוּל דוֹן קִיחוּט / לאה גולדברג

בְּחֶצֶר שְׁלֵנוּ גָרִים לְפָחוֹת
עֲשָׂה חֲתוּלִים אֲפָרִים וּשְׁחָרִים.
וְאֶחָד אֶפֶר אֲשֶׁר שָׁמוּ דוֹן קִיחוּט,
הוּא אֲבִיר מִמְשַׁפַּחַת הָאֲבִירִים.

הוּא רָזָה וְאָרוֹךְ וְעֵינָיו עֲגוּמוֹת,
וְתַמִּיד הוּא מְבִיט הֶרְחֵק-הֶרְחֵק,
וְנִדְמָה כִּי הוֹזָה הוּא, חוֹלֵם חֲלוּמוֹת,
וְאוֹהֵב לְנוֹעַ וְלֹא לְשַׁחַק.

כֹּל גּוֹפּוֹ הוּא רַק עוֹר וְעֲצָמוֹת,
אֵף הוּא גָּא, עַל כְּבוֹדוֹ אֵינוּ מוֹתֵר.
וְעַל כֵּן נִדְמָה לִּי: מִכָּל הַשְּׁמוֹת
"דוֹן קִיחוּט" הוּא לוֹ שֵׁם הַמְתָּאִים בְּיוֹתֵר.

הוּא חָלָשׁ, אֵף נִלְחָם הוּא בְּגִבּוֹרִים,
וְיִקְרָה לֹא-אֶחָת: מִפְּלֵה יִנְחַל,
וְאֲזִי חֲתוּלִים אֲפָרִים וּשְׁחָרִים
לוֹעֲגִים לוֹ, אֵף זֶה לֹא אֲכַפֵּת לוֹ כָּלֵל.

וְיִרְגִישׁ כֹּל אָדָם כְּאֲשֶׁר יִרְאֶנּוּ:
לְעֵתִים יִצוֹר זֶה עָלוּב, מְזוּה-רָעֵב,
יִרְתַּע מִחֲתוּל, הֶרְעֵב עוֹד מִמֶּנּוּ,
וְעַל נִתַּח שָׁמֶן יוֹתֵר לְלֹא-קָרֵב.

אֲזִי יֵשֵׁב מִן הַצֵּד גַּם גָּא גַם נִרְגָּשׁ:
"אֲבִיר דְּמוֹת הַיְגוֹן" וּמִגֵּן-הַחֲלָשׁ!

מתוך צריף קטן

כתבה לאה גולדברג

צייר אריה נבון

ספרית פועלים 1959

חֲתוּל מְשֻׁנָּה / יהונתן גפן

לְבָצֵר שָׂאוּל
(שְׁהִיָּה כְּאֵן הָעֵרֵב)
יֵשׁ חֲתוּל
שְׁחֹשֵׁב שֶׁהוּא כְּלָב.

הוּא לֹא מִיָּלֵל,
לֹא נִרְדָּם בְּעֵגוּל,
וְאֵין לוֹ שָׁפֶם
כְּמוֹ לְכָל חֲתוּל.

מְשֻׁנָּה מְאוֹד
שְׁבִמְקוֹם שְׁמֵנָת
הוּא מְלַקֵּק עֲצָמוֹת
לְפָנָי הַדֵּלֶת.

-אוֹלִי הוּא פְּשוּט לֹא יוֹדֵעַ –
אוֹמֵר שָׂאוּל.

-אוֹלִי אֵף אֶחָד לֹא אָמַר לוֹ -
אֵף פֶּעַם
שֶׁהוּא חֲתוּל.

וְאֵם פֶּעַם
הוּא יִהְיֶה מְכָרֵחַ –
יָכוֹל לְהִיּוֹת
שְׁאֲפָלוּ יִנְבַח.

מתוך הכוכבים הם

הילדים של הירח

כתב יהונתן גפן

ציירה נורית גפן-בצר

דביר 1974

הַחֲתוּל גְּדַעוֹן / איילת שדה

הַחֲתוּל גְּדַעוֹן חוֹשֵׁב שֶׁהוּא נִמְרָ,
הוּא לֹא רָצָה חֲבָרִים חֲתוּלִים
גַּם לֹא לְאָכַל מְקַעֲרָה בְּמִרְפָּסֵת
וְלֹא שְׁיִלְטוּפוּ וַיַּעֲשׂוּ לוֹ נְעִימִים.

גְּדַעוֹן הֶחְלִיט לְנִסֵּעַ לְאַפְרִיקָה
לְחַפֵּשׁ חֲבֵר פִּיל אוֹ גִ'רָף אוֹ קִרְנָף,
הוּא יָצָא מֵהַבַּיִת, שָׂאֵג שְׂאִיגוֹת,
שֶׁלֶף צִפְרָנִים וְנִפְנָף בְּזָנָב.

כֹּל הַיּוֹם הוּא הִסְתוֹכֵב בְּחֶצֶר
וְנָהֵם עַל כֹּל נִמְלָה שְׁעִבְרָה,
הִרְגִישׁ שֶׁהוּא מִפְּחִיד אֶת כָּלָם
וְנִשְׁפָּע שֶׁשׁוֹב לֹא יָשׁוּב חֲזָרָה.

הִגִּיעַ הָעֵרֵב וְעִמּוֹ גַּם הַחֲשָׁף,
מִיָּקָה קָרְאָה לוֹ שְׂיָבוֹא וַיֵּאכַל
וְגְדַעוֹן הֶחְלִיט שְׁעַכְשָׁיו הוּא חֲתוּל
וְלִהְיוֹת נִמְרָ גַּם מִחֵר הוּא יוֹכֵל.

מתוך ביצה של תנין

כתבה איילת שדה

ציירה שירז פומן

עם עובד 2015

חתולים מתהלכים לא רק ברחובות ובחצרות ובבתים, אלא גם בין שורותיהם של שירים שנכתבו לילדים; הם ביתיים, רכים למגע ושקטים, ובה בעת נחשבים גחמנים, דעתנים ואנוכיים. גיבוריהם של שלושת השירים שלהלן מתייחדים בתכונה יוצאת דופן; שלושתם בטוחים שאינם מי שהם באמת. **לאה גולדברג** (1911-1970) מתארת חתול שמראהו והתנהגותו מזכירים לה את דמותו של דון קישוט, גיבורו האלמותי של סרוונטס. בתרגומו של ביאליק מתואר האביר הספרדי כך: "... גבה קומה ודק בשר [...] וישתקע כל הימים בסיפורי בדים וירב להגות בסיפורי נפלאות [...] ובאחרונה נתקעה מחשבה בלבו, להיעשות אף הוא ל'אביר משוטט' רב-פעלים וגדול-עליליה [...] כי אמר: [...] לי נקם ושילם לרשעי ארץ, ומרפא וישע לשבורי לב. באשר אופיע, שמה אביא רווח והצלה לאומללים" (מתוך דון קישוט איש למנשא, מאת מיגואל דה סרוונטס, תרגם וקיצר ח"נ ביאליק, דביר 1973). כמו האביר בן דמות היגון, גם דון קישוט של לאה גולדברג כולו "עור וְעַצְמוֹת, / אֵף הוּא גָא, עַל כְּבוֹדוֹ אֵינוֹ מוֹתֵר / [...] הוּא חֶלֶשׁ, אֵף נֶלְחֵם הוּא בְּגִבּוֹרִים, / וְיִקְרָה לֹא-אַחַת: מִפְּלֵה יִנְחַל". גם דון קישוט החתול מתהדר בהיותו מגן החלשים: "אֲזוּ יֵשֵׁב מִן הַצַּד גַּם גָּא גַם נְרָגֵשׁ: / 'אַבִּיר דְּמוֹת הַיְגוֹן' וּמִגֵּן-הַחֶלֶשׁ!".

החתול בשירו של **יהונתן גפן** (1947) הוא "חתול מְשֻׁנָּה"; לכאורה שונה מאוד מגיבורה של לאה גולדברג - אינו גאה במי שהוא ואינו שואף לתקן עולם. ואף על פי כן יש דמיון בין שני החתולים - שניהם מנותקים מהמציאות; זה משתבח באבירות דמיונית והאחר בטוח שהוא כלב...

גם החתול גדעון, גיבורה של **איילת שדה** (1967) הולך בגדולות ומשתוקק לחיים של אחרים; "הַחֶתּוּל גִּדְעוֹן חוֹשֵׁב שֶׁהוּא נְמִיר". הוא עושה כל מה שלדעתו הולם חבר בכיר במשפחת החתוליים - נוהם, שואג, שולף ציפורניים ו"מִפְּחִיד אֶת כָּלֵם", אבל החשכה היורדת וארוחת הערב המתקרבת משכיחים מגדעון את ייעודו ההרואי וההרפתקה הקצרה באה אל קצה. שיבושי לשון כמו "יַעֲשׂוּ לוֹ נְעִימִים" ו"שָׂאג שְׂאִיגוֹת" רומזים שגדעון הוא קצת כמו ילד...

בשלושת השירים נושבת רוח של הומור: על דון קישוט של לאה גולדברג מרחף חיוך של סלחנות, החתול המשונה של יהונתן גפן גורר חיוך מלגלג, וגדעון של איילת שדה מעורר בקוראים חיוך של הזדהות - גם הם יוצאים מדי בוקר להרפתקאות מסעירות ובערב חוזרים בהקלה למיטותיהם.

נירה לוין